

Hoorzitting 'Van detineren naar re-integreren', vaste kamercommissie Justitie en Veiligheid, 7 december 2017

HVO-Querido herkent en onderschrijft de conclusies en aanbevelingen in het advies 'Van detineren naar re-integreren' van de Raad voor de strafrechtstoepassing en jeugdbescherming.

Als grote organisatie die in Amsterdam en omstreken beschermd wonen, maatschappelijke opvang en (ambulante) woonbegeleiding biedt aan onder meer de forensische doelgroep hebben we een aantal aanvullingen, die we graag 7 december 2017 bespreken.

1. Alternatieven voor korte gevangenisstraffen: voorwaardelijke straffen

In de praktijk ervaren wij (het inmiddels ook wetenschappelijk ondervonden gegeven) dat korte gevangenisstraffen veelal meer kwaad dan goed doen. Er zijn volop voorbeelden van mensen die goed in een traject zitten, maar nog een oude straf moeten uitzitten en daarna helemaal afglijden, mensen die na een korte straf (waarbij niets voor hen geregeld wordt) zonder uitkering, opvang of andere basisbehoeftes in de nachtopvang belanden et cetera.

Graag denken wij mee en bieden wij ondersteuning in het bieden van alternatieven. Binnen HVO-Querido, maar ook binnen andere RIBW/MO-instellingen hebben we inmiddels veel ervaring met het bieden van - indien nodig zeer intensieve - ambulante begeleidingstrajecten (bijvoorbeeld met Housing First) of begeleiding binnen een residentiële setting tijdens een voorwaardelijke straf. In samenwerking met de Reclassering en behandelorganisaties kunnen we enerzijds de benodigde structuur en toezicht bieden en anderzijds door een krachtgerichte en op de persoon toegesneden aanpak, cliënten ondersteunen en motiveren te resocialiseren.

2. Goede aansluiting tussen detentieperiode en het re-integratietraject daarna

Wij adviseren dat al zo vroeg mogelijk na de strafoplegging, waar mogelijk samen met de gedetineerde/cliënt en betrokken ketenpartners (Reclassering, gemeente, behandelorganisatie, woonvoorzieningen et cetera) het traject van cliënt wordt uitgestippeld ook voor ná de periode van detentie. Binnen het project Continuïteit van Zorg zijn daar inmiddels goede ervaringen mee opgedaan. Mogelijk kan een transfermedewerker van een penitentiaire inrichting (PI) daar een rol in spelen. Voor de cliënt werkt het motiverend als duidelijk is wat hem/haar te wachten staat na detentie en waar hij/zij mogelijk naar toe kan werken.

Andere voordelen zijn:

- Zaken die nodig zijn om het traject te organiseren kunnen direct in gang worden gezet: bijvoorbeeld de benodigde indicaties die kunnen worden geregeld en mensen die al op wachtlijsten kunnen worden geplaatst wat de kans op een passende plek aansluitend aan detentie groter maakt.
- Het traject binnen detentie kan worden toegesneden op wat er nodig is erna: stroomt iemand door naar een voorziening waar je dagbesteding moet hebben? Die kan dan alvast worden geregeld.
- Ketenpartners die na de periode van detentie betrokken zullen zijn bij het traject (behandelaren, woonbegeleiders) kunnen al tijdens de detentie kennis maken of zelfs al onderdelen van het traject starten in detentie.
- Er kan een stapsgewijze overgang naar 'buiten' worden gerealiseerd.

De ervaring leert dat wanneer aan bovenstaande voorwaarden voldaan kan worden:

- a. De kans op succesvolle resocialisatie vele malen groter is;
- b. Cliënten bijvoorbeeld met een tbs-maatregel al in een eerder stadium kunnen uitstromen naar woonvoorzieningen of een woning.
- c. Ook voor kortgestraften (bij wie dit ingewikkeld is) kan door een transfermedewerker in samenwerking met de ketenpartners, gekeken worden hoe voorkomen kan worden dat mensen op straat of in de nachtopvang belanden. Voor de Top 600 heeft HVO-Querido in Amsterdam bijvoorbeeld een aantal opvangplekken in het Boerhaavehotel geregeld, waar mensen direct na detentie kunnen worden opgevangen: de regisseur regelt deze opvang.

3. Het belang van het zoeken van een legitieme grondslag voor de uitwisseling van gegevens tussen alle betrokken partijen.

Voor een goede aansluiting op de periode van detentie is de mogelijkheid tot uitwisseling van de juiste gegevens die nodig zijn om de cliënt een passend traject te bieden, cruciaal. Nu is dat helaas niet altijd het geval, waardoor er geen gebruik wordt gemaakt van wat al in het traject binnen detentie of de kliniek is uitgevonden over wat al dan niet werkt, wat belangrijke signalen zijn, wat risicofactoren of beschermende factoren zijn et cetera.

4. Betere regionale plaatsing

In Amsterdam zijn geen PI's. Dat belemmert succesvolle re-integratie: cliënten moeten wanneer zij na detentie naar Amsterdam komen alles opnieuw opstarten: uitkering, dagbesteding, behandeling et cetera. Wij pleiten voor de start van een of meerdere 'tussenstations' in Amsterdam, waar mensen het laatste deel van hun straf kunnen uitzitten (of waar mensen hun hele straf kunnen uitzitten in plaats van in een PI). Een voorziening waar mensen al dan niet op maat op bepaalde tijden van de dag/nacht binnen zitten, maar delen van de dag/nacht buiten de voorziening kunnen deelnemen aan resocialiserende activiteiten als werk, opleiding, behandeling, contact hebben met gezond netwerk et cetera.